

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

Adres do korespondencji:
Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków tel. 881 939 421
e-mail: sekretariat@krir.pl
www.krir.pl

KRIR/JM/ 318 /2021

Warszawa,

12.04.2021 r.

Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu samorządu rolniczego zwracam się do Pana Ministra z wnioskiem o uwzględnienie w trakcie prac nad nowelizacją Kodeksu cywilnego postulatów odnoszących się do przyjęcia regulacji szczególnych w zakresie podziału majątku spadkowego w skład, którego wchodzi gospodarstwo rolne.

Obecnie, zgodnie z art. 1035 k.c., jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów dotyczących spadków. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że regulacja art. 1059 k.c. stanowiąca, iż spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

1. stale pracują bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
2. mają przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej albo
3. są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
4. są trwale niezdolni do pracy,

w praktyce właściwie nie obowiązuje. Stało się tak w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 11, poz. 91), zgodnie z którym przepis ten został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od dnia 14 lutego 2001 r. Toteż spadki otwarte po tej dacie podlegają przepisom ogólnym dotyczącym dziedziczenia oraz przepisom w zakresie współwłasności w częściach ułamkowych.

W odniesieniu do tej drugiej grupy przepisów należy zwrócić uwagę na art. 213 § 1 k.c., który przewiduje, że jeżeli zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego przez podział między współwłaścicieli byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, sąd przyzna to gospodarstwo temu współwłaścicielowi, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele. Rozumiejąc potrzebę zapewnienia sądowi pewnej swobody oceny co do ustawowych przesłanek podziału gospodarstwa rolnego, tym niemniej pojęcie „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” budzi zastrzeżenia z punktu widzenia dotychczasowej praktyki orzeczniczej. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej jako pojęcie nieostre, niedookreślone, daje bardzo szerokie pole do interpretacji, które w naszej ocenie prowadzi niekiedy wręcz do dowolności. W rezultacie może dochodzić do nadmiernego rozdrobnienia gospodarstw rolnych, co z kolei stoi w jawnej sprzeczności z polityką rolną państwa, które dąży poprzez system zachęt do poprawy struktury powierzchniowej gospodarstw rolnych.

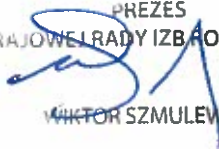
Zwykle z żądaniami podziału fizycznego odziedziczonego gospodarstwa rolnego występują spadkobiercy, którzy nie pozostali w nim po śmierci spadkodawcy i nie prowadzą jego osobiście. Spadkobiercy bowiem zamieszkujący i prowadzący odziedziczone gospodarstwo rolne z przyczyn oczywistych nie są zainteresowani jego podziałem i umniejszeniem jego areалу. Z tych też względów racjonalnym wydaje się postulat przyjęcia jako zasady, że w przypadku zniesienia współwłasności odziedziczonego gospodarstwa rolnego podział fizyczny gospodarstwa rolnego jest wykluczony. Postulat ten proponuje się zrealizować poprzez ustanowienie domniemania prawnego polegającego na uznaniu, że taki podział sprzeniewierza się zasadom prawidłowej gospodarki rolnej. Domniemanie takie byłoby oczywiście możliwe do obalenia przez stronę postępowania, która domagałaby się zniesienia współwłasności majątku spadkowego w drodze podziału fizycznego gospodarstwa. W tym wypadku jednak, to na stronie wnoszącej ciążyłby obowiązek wykazania, że w razie podziału nie dojdzie do naruszenia zasad prawidłowej gospodarki rolnej. Proponowane domniemanie nie miałoby również zastosowania w sytuacji, gdyby wszyscy spadkobiercy wyrazili zgodę na podział fizyczny gospodarstwa rolnego.

Proponowana zmiana pozwoliłaby zabezpieczyć słuszny interes prowadzących odziedziczone gospodarstwa rolne, a zarazem wpisywałaby się politykę rolną państwa zapobiegając nadmiernemu rozdrobnieniu gruntów rolnych. Niebagatelne znaczenie miałyby również z punktu widzenia przebiegu postępowań sądowych, w trakcie których sąd byłby zwolniony z każdorazowego badania czy podział gospodarstwa nie godzi w zasady prawidłowej gospodarki rolnej. Nie ulega wątpliwości, że ocena tej okoliczności co do zasady wymaga wiadomości specjalnych przez co niezbędna okazuje się opinia biegłego, co wpływa na czas i długotrwałość postępowań sądowych. Innym skutkiem zgłaszanej propozycji byłoby częstsze niż dotąd zasądzenie obowiązku spłaty pozostałych współspadkobierców, przez tego z nich, który prowadzi odziedziczone gospodarstwa w całości.

Mając na uwadze przedstawioną argumentację oraz powagę problematyki, wnoszę jak na wstępie.

Przedstawiając powyższe,

Pozostaję z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH

WIKTOR SZMULEWICZ